

ADVIES Nr 34 / 1999 van 13 december 1999

O. Ref. : 10 / A / 99 / 011

BETREFT : Advies uit eigen beweging betreffende de verwerkingen van beelden, in het bijzonder verricht door middel van systemen van video-toezicht.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, gewijzigd door de wet van 11 december 1998 tot omzetting van de richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens, inzonderheid op artikel 29;

Gelet op het verslag voorgesteld door de Voorzitter,

Brengt uit eigen beweging op 13 december het volgende advies uit :

A. Inleiding

De Commissie benadrukt, zoals zij dat reeds gedaan heeft in haar advies nr. 14/95 van 7 juni 1995¹, dat de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens van toepassing is op de verwerking van beelden.

Ten aanzien van de goedkeuring van de wet van 11 december 1998², die de wet van 8 december 1992 op verscheidene wezenlijke punten wijzigt, acht de Commissie het nuttig om de in haar advies nr. 14/95 uitgewerkte beginselen aan te passen.

Een uniformering van de praktijken inzake de verwerking van beelden is des te wenselijker daar er momenteel geen specifieke tekst bestaat die de regels vastlegt die van toepassing zijn op het vlak van de verwerking van beelden of, meer in het bijzonder, op het vlak van de toepassingsgebieden zoals het video-toezicht³.

Ofschoon de ontwikkeling van de technieken voor de verwerking van visuele gegevens aanzet geeft tot het goedkeuren van sectoriële teksten die de voorwaarden voor het gebruik van deze gegevens preciseren, dienen we aan te dringen op de noodzaak tot eerbiediging van een reeks fundamentele, algemene beginselen die van toepassing zijn op elke verwerking van beelden die een verwerking van persoonsgegevens vormt.

Het begrip "verwerking van beelden" strekt zich in het kader van voorliggend advies⁴ uit tot elk opnamesysteem, analoog of numeriek, al dan niet onderbroken, met of zonder bewaring van deze opnames, op welke drager dan ook. Dit begrip is in het bijzonder van toepassing op het gebruik van camera's⁵.

¹ Advies nr. 14/95 van 7 juni 1995 aangaande de toepasselijkheid van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens op beeldopnamen, en de gevolgen ervan.

² Wet van 11 december 1998 tot omzetting van de richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens, *B.S.*, 3 februari 1999. Deze wet is nog niet in werking getreden, maar de Commissie beveelt aan om zoveel mogelijk te anticiperen op de aan de wet van 8 december 1992 aangebrachte wijzigingen.

³ Bepaalde teksten hebben een gerichte oplossing geboden voor de verwerking van beelden in een precieze context :

- Koninklijk besluit van 20 september 1998 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 68 van 16 juni 1998 gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de werknemers ten opzichte van de camerabewaking op de arbeidsplaats, *B.S.*, 2 oktober 1998;
- Wet van 4 augustus 1996 betreffende de erkenning en het gebruik van bemande en onbemande automatisch werkende toestellen in het wegverkeer, *B.S.*, 12 september 1996; zie in dit opzicht ook advies nr. 10/94 van de Commissie dd. 22 maart 1994 aangaande het wetsontwerp tot wijziging van artikel 62 van de wet betreffende de politie over het wegverkeer gecoördineerd op 16 maart 1968, en houdende expliciete erkenning van onbemande toestellen voor de controle van verkeersovertradingen;
- Wet van 19 juli 1991 tot regeling van het beroep van privé-detective, *B.S.*, 2 oktober 1991;
- Wet van 30 juni 1994 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer tegen het af luisteren, kennismaken en openen van privé-communicatie en -telecommunicatie, *B.S.*, 24 januari 1995 (gewijzigd bij wet van 10 juni 1998, *B.S.*, 22 september 1998);
- Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, *B.S.*, 22 december 1992;
- Wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden, *B.S.*, 3 februari 1999; koninklijk besluit van 12 september 1999 betreffende de installatie en de werking van bewakingscamera's in de voetbalstadions, *B.S.*, 5 oktober 1999, en verbandhoudend advies nr. 17/99 van 10 mei 1999 van de Commissie.

⁴ En conform de door de wet van 11 december 1998 aan de wet van 8 december 1992 aangebrachte wijzigingen.

⁵ Vanuit terminologisch standpunt zullen we het begrip **gebruik**, en niet installatie, van camera's hanteren. Het gaat immers strikt genomen niet om de installatie van de camera's, maar wel om het gebruik ervan, wat naar het voorschrift van de wet van 8 december 1992 een verwerking van persoonsgegevens is.

B. Typologie van de toepassingsgebieden van verwerkingen van beelden

Voorliggende beschrijving strekt ertoe de meest frequente toepassingen te schetsen van de technieken voor de verwerking van beelden. Zij vormt echter geen lijst van juridische definities en maakt geen aanspraak op volledigheid. Bovendien vestigt zij er de aandacht op dat deze verwerkingen, wat hun specificiteit ook moge zijn, onderworpen blijven - met uitzondering van de verwerkingen voor persoonlijke of huishoudelijke doeleinden - aan de verschillende hieronder uitgewerkte fundamentele beginselen.

Privaat gebruik

De verwerking van beelden voor privaat gebruik dient om tijdelijke of permanente archieven samen te stellen voor de individuele persoon, de familiekring of de verwanten, voor doeleinden van huishoudelijk of persoonlijk gebruik⁶.

Verwerking door de media

- Informatief gebruik (journalistiek)

Dit soort verwerking wordt bijvoorbeeld verwezenlijkt door beroepsmensen op informatiegebied, voor journalistieke doeleinden, en waar het resultaat ervan dient om uitgezonden te worden, hoofdzakelijk bij personen die niet hebben deelgenomen aan het opgenomen evenement, zoals : reportage van de geschreven pers of televisiereportage, ...

- Artistiek gebruik

Hier wordt verwezen naar de verwerking die bijvoorbeeld wordt verwezenlijkt door beroepsmensen op cinema- of televisiegebied, en waarvan het resultaat, foto's of films, dient om uitgezonden te worden, hoofdzakelijk bij personen die niet hebben deelgenomen aan het opgenomen evenement, zoals : film, tv-film, uitzending (van fragmenten) van een theatervoorstelling, van een concert, ...

- Recreatief gebruik

Dit betreft de verwerking van beelden die in het bijzonder wordt verwezenlijkt door beroepsmensen op cinema- of televisiegebied, en waarvan het resultaat dient om uitgezonden te worden, hoofdzakelijk bij personen die niet hebben deelgenomen aan het opgenomen evenement : televisie-uitzending, verborgen camera, talkshow, ...

⁶ Conform artikel 3, §2 van de wet van 8 december 1992 zoals gewijzigd door de wet van 11 december 1998, hierna "de wet" genoemd.

Video-toezicht

Meerdere finaliteiten kunnen onder het begrip video-toezicht ondergebracht worden : de bescherming van goederen en personen, met inbegrip van de controle op de toegang tot bepaalde gebouwen, de controle op het wegverkeer en de preventie van daarmee samenhangende misdrijven, de controle op de activiteit op de werkplaats.

De controle op de gewoonten van de gebruiker voor marketingdoeleinden is een vierde finaliteit die momenteel in omvang toeneemt.

- **Bescherming van goederen en personen**

De maatregelen genomen met het oog op de bescherming van goederen en personen worden steeds vaker toegepast onder de vorm van camera-toezicht, met of zonder bewaring van de opgenomen beelden. In dit opzicht kunnen we een onderscheid maken tussen drie soorten plaatsen waar dit soort van toezicht plaatsgrijpt.

- Niet voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen

Hier bedoelen we de besloten gebouwen of ruimten die uitsluitend bestemd zijn voor gebruik door hun gebruikelijke bewoners (familiewoning, appartementsgebouwen, kantoorgebouwen, fabrieken, boerderijen, ... behalve de ruimte ingenomen door de voornaamste toegangsruimte tot de betrokken plaats).

- Voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen

Hier bedoelen we de besloten gebouwen of ruimten bestemd voor gebruik door het publiek, met name met het oog op de uitoefening van een dienst ten aanzien van dat publiek (handelszaken, loketzalen van banken, verzekeringsmaatschappijen, bioscopen, restaurants, hotels, maar ook openbaar vervoer, voornaamste toegangsruimte tot een gebouw of eigendom, spektakelzalen, sport- en spelzalen of -terreinen, administratieve ruimten, ...).

- Niet-besloten plaatsen

Dit zijn de ruimten die niet door een omsluiting zijn afgebakend, en vrij toegankelijk zijn voor het publiek (openbare weg, parken, ...)

- **Toezicht op het verkeer**

We maken een onderscheid tussen de niet-identificerende toestellen, die bijvoorbeeld de vlotte doorstroming van het verkeer controleren (regeling van het ritme van de verkeerslichten, verkeersomleidingen, ...), en de identificerende toestellen zoals deze bestemd voor het vaststellen van overtredingen van het Verkeersreglement (radars).

- **Onderzoek door observatie**

De bedoelde verwerkingen worden verwezenlijkt door (of voor) beroepsmensen op marketinggebied; hun finaliteit is de observatie van het gedrag van een klant in een winkel, en het resultaat is bestemd voor de organisatie van de verkooppunten.

- **Controle van de activiteit op de werkplaats**

De bedoelde verwerkingen worden verwezenlijkt door een werkgever en dienen om de professionele activiteit van de werknemers te controleren.

C. Toepassing van de beginselen van de wet van 8 december 1992 op de verschillende gevallen van verwerkingen van beelden

I. DEFINITIES EN TOEPASSINGSGBIED

Krachtens advies nr. 14/95 van de Commissie zijn beelden *gegevens* in de zin van de wet van 1992; indien zij betrekking hebben op één of meerdere natuurlijke personen die geïdentificeerd zijn of kunnen worden, zijn het *persoonsgegevens*.

De Commissie preciseerde in dat advies dat krachtens artikel 1 van de wet (nog niet gewijzigd), er sprake is van een *verwerking* van beelden zodra de beelden niet alleen worden opgenomen en onmiddellijk weergegeven, maar ook worden bewaard. De bewaring van de gegevens is zodoende een voorwaarde voor het toepassen van de wet.

De wet van 11 december 1998 bracht wijzigingen in het wettelijk kader aan. Het is niet meer noodzakelijk dat de gegevens bewaard worden opdat er sprake is van een verwerking, dus bijgevolg ook niet dat de verwerking geautomatiseerd is (nieuwe artikelen 1, §2 en 3). De verzameling op zich is immers een verwerking. De bewaring van de opgenomen gegevens is dus geen noodzakelijke voorwaarde meer voor de toepassing van de wet : deze is van toepassing vanaf het moment dat de beelden gefilmd worden.

De wet van 11 december 1998 voert bovendien een nieuw element in door haar toepassing uit te breiden tot "elke bewerking". Dit betekent dat een individuele, en dus unieke, geautomatiseerde bewerking eveneens binnen het toepassingsgebied van de wet valt. Dit element is bijzonder belangrijk met betrekking tot de enige of kortstondige ingebruikname van een systeem van camera-toezicht.

II. INFORMATIEPLICHT

Conform artikel 9 van de wet, moet de natuurlijke persoon bij wie persoonsgegevens verkregen worden, met het oog op de verwerking ervan, in kennis worden gesteld van een bepaald aantal elementen. Dit artikel bepaalt niet hoe deze informatie verstrekt moet worden. De Commissie was in haar advies nr. 14/95 van oordeel dat een collectieve informatieverstrekking door het uithangen, in de buurt van het opnametoestel⁷, van een leesbaar bericht dat de vereiste informatie-elementen bevat, aan deze plicht voldoet.

Wat de inhoud betreft, slaat de informatieplicht op de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking of van diens vertegenwoordiger, op de finaliteiten van de verwerking, op het bestaan van een recht van toegang en verbetering voor de betrokkenen⁸, op de ontvangers of de categorieën ontvangers van de gegevens.

De informatie betreffende de beoogde finaliteit dient op gepaste en voldoende duidelijke en gedetailleerde wijze aangebracht opdat alle betrokkenen bewust zijn van het feit dat deze maatregel hen betreft. Een te algemeen bericht dat de bescherming van een winkel tegen diefstal vermeldt, zou de werknemers kunnen doen geloven dat men alleen de preventie van diefstal in de rekken door de klanten bedoelt, terwijl de maatregel daarentegen eveneens zou strekken tot het toezicht op de werknemers - en de camera zou ook op hen gericht zijn - die verantwoordelijk zijn voor de incassering van de aankopen.

⁷ Bijvoorbeeld wanneer een camera geplaatst is in een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte, in de toegangsplaatsen tot deze ruimte; in het geval van een niet-besloten plaats, in de onmiddellijke nabijheid van de camera.

⁸ Bepaalde aanpassingen aan dit recht, eigen aan de context van de verwerking van beelden, worden hierna uitgewerkt.

Een afwijking op deze informatieplicht mag slechts toegestaan worden in het kader van artikel 3, §§ 3, 4, 5 en 6. De uitzonderingen betreffen in het bijzonder de verwerking van persoonsgegevens voor journalistieke, artistieke of literaire doeleinden, alsmede de verwerkingen door de inlichtingen- en politiediensten.

III. EERBIEDIGING VAN HET FINALITEITSBEGINSEL

Krachtens artikel 4 van de wet moet de verwerking plaatsvinden voor duidelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

a. **De bepaling van de finaliteit van de verwerking** vormt een essentieel element van de bescherming van de personen. Zij zal rechtstreekse gevolgen hebben voor de toepassingsmodaliteiten van de wet. Zij zal bovendien toelaten om de verwerkingen te identificeren die niet binnen het toepassingsgebied van de wet vallen (artikel 3, §2 : verwerking van beelden voor uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden).

Een verwerking voor journalistieke, artistieke of literaire doeleinden zal vrijgesteld worden van bepaalde, door de wet voorziene verplichtingen (zie *supra* en artikel 3, §3).

b. Eens uit het bepalen van de finaliteit van de verwerking volgt dat de wet van toepassing is, zal de verantwoordelijke voor de verwerking zich ervan moeten vergewissen dat de verschillende voorwaarden in artikel 4 en inzonderheid het **wettig karakter van de finaliteit**⁹ geëerbiedigd worden. Bijgevolg is het essentieel dat de finaliteit voldoende precies wordt bepaald door de verantwoordelijke voor de verwerking.

De Commissie herinnert eraan dat de wettigheid van de verwerkingen van beelden beoordeeld moet worden op grond van de toepassing van het door artikel 4 van de wet beoogde proportionaliteitsbeginsel : het algemeen belang of de wettige belangen van de bewerker van de verwerking dienen afgewogen tegen het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de opgenomen persoon.

Wat bijvoorbeeld het gebruik betreft van systemen van video-toezicht voor de bescherming van personen en goederen, kan de verzameling van gegevens in openbare en voor het publiek toegankelijke plaatsen als proportioneel beschouwd worden, indien zij plaatsvindt binnen het kader van de preventie en de vaststelling van misdrijven in bijzonder gevaarlijke plaatsen (bijvoorbeeld in het kader van geldtransporten). De beoordeling zou strikter kunnen zijn indien de systemen van video-toezicht gebruikt worden in voor het publiek niet-toegankelijke plaatsen. De vereiste van toestemming van de betrokkenen zou hier in aanmerking kunnen genomen worden voor de beoordeling van de eerbiediging van het proportionaliteitscriterium.

Bij de beoordeling van de eerbiediging van dit criterium is ook van belang of de verantwoordelijke voor de verwerking al dan niet de gegevens bewaart.

⁹ Dit wettig karakter kan voortvloeien uit verschillende, in artikel 5 van de wet vermelde, mogelijkheden :

- wanneer de betrokkene daarvoor zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend (artikel 5, a);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst (artikel 5, b);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een wet, een decreet of een ordonnantie (artikel 5, c) (binnen deze mogelijkheid zouden bepaalde verwerkingen vallen die bijvoorbeeld verricht worden in het kader van het koninklijk besluit van 12 september 1999 betreffende de installatie en de werking van bewakingscamera's in de voetbalstadions (zie *supra*, voetnoot 3));
- wanneer de verwerking noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene (artikel 5, d);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van openbaar belang of die deel uitmaakt van de uitoefening van het openbaar gezag (artikel 5, e);
- en bij de afweging van de belangen van de verantwoordelijke van de verwerking en de persoon van wie de gegevens verzameld worden (artikel 5, f).

In ieder geval moet men in het achterhoofd houden dat een verwerking van beelden een gepast en noodzakelijk middel moet vormen om het nagestreefde doel te bereiken¹⁰.

Daarenboven moet zij een subsidiar middel blijven om dit doel te bereiken. Een installatie van systemen van video-toezicht zal onontbeerlijk moeten blijken om het nagestreefde doel te bereiken, indien de andere maatregelen, die minder inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer, in voorkomend geval onvoldoende blijken te zijn. In die zin zal de veiligheid van een lokaal even goed beschermd kunnen worden door minder indringende maatregelen dan een systeem van video-toezicht, zoals een versterkte vergrendeling van de deuren en een alarmsysteem.

c. Het finaliteitsprincipe houdt eveneens in dat de verwerkte beelden **niet gebruikt mogen worden op een wijze die onverenigbaar is** met het duidelijk omschreven en gerechtvaardigde doel. Met andere woorden, de gegevens mogen enkel gebruikt worden in het kader van de aangegeven finaliteit en mogen geen aanleiding geven tot andere toepassingen.

Een onverenigbaarheid zou bijvoorbeeld ontstaan wanneer een systeem van video-toezicht, waarvan de aangekondigde finaliteit de preventie van diefstal in een onderneming is, gebruikt wordt om de productiviteit van de werknemers te controleren.

d. Dit beginsel bepaalt ook dat de verwerkte beelden, uitgaande van de duidelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden waarvoor zij verwerkt worden, **toereikend, ter zake dienend en niet overmatig** dienen te zijn. De opname moet dus plaatsgrijpen op zulke wijze dat overbodige beelden niet opgenomen worden. Zodoende zullen camera's die de openbare weg filmen, moeten vermijden dat er ingangen of vensters van privé-gebouwen in hun bereik komen. Bovendien mag het aantal geplaatste opnametoestellen en hun functies, net zoals het al dan niet beschikken over een automatische volgfunctie, niet overmatig zijn uitgaande van de nagestreefde finaliteiten.

Conform dit principe mag een systeem van video-toezicht enkel de identificatie van de gefilmde personen mogelijk maken wanneer een dergelijke identificatie noodzakelijk is voor de verwezenlijking van het nagestreefde doel. Een systeem ter controle van de vlotte doorstroming van het wegverkeer zou aldus op zulke wijze moeten geïnstalleerd dat de personen op voldoende afstand gefilmd worden, zodat hun anonimiteit behouden blijft.

IV. SPECIFIEK PROBLEEM GESTELD DOOR HET GEVOELIGERE KARAKTER VAN BEPAALDE GEFILMDE BEELDEN¹¹

Het probleem stelt zich in hoofdzaak in de context van het gebruik van systemen van video-toezicht in openbare of voor het publiek toegankelijke plaatsen.

Het lijkt opportuun om in eerste instantie te wijzen op het beginsel van de wet dat stelt dat de verwerking van gevoelige gegevens verboden is behalve in de duidelijke, door de wet opgesomde gevallen.

¹⁰ Binnen de actuele context van toename van systemen van video-toezicht voor veiligheidsdoeleinden, past het op te merken dat het gebruik van dergelijke systemen geen absolute remedie vormt tegen de criminaliteit. Zoals een met een alarm uitgeruste wagen een dief ertoe zal brengen zich te richten op een minder goed beschermd voertuig, zou het video-toezicht als gevolg kunnen hebben dat een bepaalde vorm van criminaliteit verschuift naar andere plaatsen, eerder dan ze te verminderen. Zelfs indien zij in sommige opzichten kan bijdragen tot het herstellen van een vorm van gerichte veiligheid, mag het video-toezicht niet de bovenhand krijgen op andere methodes van criminaliteitspreventie die op andere niveaus plaatsvinden.

¹¹ Cf. de artikelen 6, 7 en 8 van de wet.

Laten we bovendien preciseren dat elk informatiegegeven op zich niet noodzakelijk gevoelig is, maar voortvloeit uit de context en de finaliteiten waarvoor de gegevens verwerkt worden¹². We benadrukken niettemin dat de situering van sommige camera's meer risico's dan andere camera's schept op het aanzetten tot afleiding van het gevoelige karakter van gefilmde gegevens. We denken bijvoorbeeld aan de gegevens gefilmd door een camera waarvan het bereik het portaal van een kerk, de ingang bij een vakbond, van een ziekenhuis of de ingang van het kabinet van een geneesheer-specialist bestrijkt.

Ten aanzien van het proportionaliteitsbeginsel en de verhoogde risico's op schending van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen, zou het bereik van de camera's de mogelijkheden tot identificatie van de beoogde personen moeten beperken.

Ofschoon de wettigheid van de verwerking aanvaard wordt wanneer de verantwoordelijke voor deze verwerking een reglementaire bepaling in acht neemt en een opdracht van publiek belang uitoefent (artikel 6, l), dient het bereik van de camera's in ieder geval, conform het *supra* uitgewerkte pertinentiebeginsel, beperkt tot wat strikt noodzakelijk en onontbeerlijk is voor het nagestreefde doel.

V. BEWAARDUUR VAN DE BEELDEN

De risico's op schending van de persoonlijke levenssfeer zijn des te aanzienlijker indien de bewaarduur van de gegevens lang is.

Vanuit technisch standpunt hangt de bewaarduur van de gegevens af van een niet met de finaliteit van de verwerking samenhangende factor, namelijk de kwaliteit van de bewaring in de tijd van de fysieke drager van de opname¹³.

Gelet op de technische vooruitgang waardoor heden ten dage de ruimte die noodzakelijk is voor het opslaan van gegevens kleiner kan worden gemaakt, dient een essentieel beginsel van artikel 4 van de wet in herinnering gebracht. Volgens dit beginsel *mogen de gegevens niet langer worden bewaard dan voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt, noodzakelijk is*.

We nemen het voorbeeld van de opname van beelden in een openbare plaats (een openbare tuin, plein, ...), met als finaliteit van de opname het beschikken over onderzoekselementen in het geval van de visuele vaststelling van schending van personen of goederen. Indien geen enkel misdrijf wordt vastgesteld, zouden de beelden niet langer dan een halve of volledige dag mogen bewaard alvorens uitgewist te worden (bijvoorbeeld door andere beelden erover op te nemen).

Men merke op dat indien de beelden helemaal niet bewaard worden, hoewel er in de zin van de wet ondanks alles toch sprake is van een verwerking, het risico op schending van de persoonlijke levenssfeer geringer is. De Commissie beveelt in dat opzicht aan om het video-toezicht zo veel mogelijk te beperken tot het opnemen van de beelden zonder deze te bewaren.

VI. RECHT VAN TOEGANG, VERBETERING, VERWIJDERING EN NIET-AANWENDING

¹² Aldus kan de huidskleur van de gefilmde personen, of deze nu blank of zwart is, niet beschouwd worden als gevoelig op zich, maar zij zou dat wel zijn indien het doel van de beeldopname het identificeren en klasseren van de gefilmde personen volgens hun huiskleur zou zijn.

In haar advies nr. 14/95 oordeelde de Commissie dat indien men informatie kon afleiden omtrent de gezondheidstoestand van een persoon op grond van het dragen van een bril of van een gipsverband rond de arm, dit deze beelden niet tot medische persoonsgegevens maakt voor zover deze kenmerken niet worden aangewend om er systematisch informatie over de gezondheidstoestand van geïdentificeerde personen uit af te leiden.

Dit standpunt werd door de Commissie verduidelijkt in haar aanbeveling nr. 01/98 van 14 december 1998 inzake het "Geautomatiseerde boekingsstelsel" en in haar advies nr. 17/99 van 10 mei 1999 betreffende de installatie en de werking van bewakingscamera's in de voetbalstadions.

¹³ In dit opzicht merken we op dat het meer en meer verbreide gebruik van de numerieke technieken op dit moment de bewaring van de beelden mogelijk maakt zonder te stuiten op de door de analoge dragers opgeleverde problemen van fysieke opslag, wat een bijkomend risico vormt op het bewaren van niet-pertinente gegevens "voor alle latere nuttige doeleinden".

De wet bepaalt in haar artikelen 10 en 12 dat de opgenomen personen het recht hebben om kennis te nemen van de hen betreffende persoonsgegevens, en in voorkomend geval de verbetering, de verwijdering of het verbod op aanwending van deze gegevens te eisen.

Deze artikelen zijn natuurlijk slechts van toepassing wanneer deze gegevens opgenomen en bewaard zijn.

In haar advies nr. 14/95 van 7 juni 1995, had de Commissie geoordeeld dat indien m.b.t. deze persoonsgegevens een index bestaat, de houder van de verwerking geen noemenswaardige problemen ondervindt wanneer hij gevolg geeft aan deze rechten. In tegenovergesteld geval benadrukte de Commissie de moeilijkheid om de betrokken beelden terug te vinden.

De evolutie van de techniek op dat gebied en het meer en meer gangbare gebruik van numerieke opnametechnieken, zouden het heden ten dage gemakkelijker moeten maken om precieze scènes terug te vinden die het beeld van de betrokkenen bevatten.

De persoon die toegang wenst te hebben tot zijn gegevens zou zijn vraag vergezeld moeten doen gaan van voldoende gedetailleerde aanwijzingen, om de precieze situering van zijn gegevens op de opname mogelijk te maken (exacte datum, uur en plaats)¹⁴. Het feit ter zijde gelaten of de betrokkene er al dan niet bij wenst te zijn wanneer de hem betreffende gegevens worden opgezocht en voorgesteld, dient het onderzoek bovendien verricht door de verantwoordelijke voor de verwerking of één van zijn bewerkers. Deze verschillende waarborgen zijn onontbeerlijk voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden die op de film zouden voorkomen.

Mocht een toekomstige reglementering oordelen, zoals in de door de Europese richtlijn voorziene mogelijkheid dat de bescherming van de rechten en vrijheden van een ander een uitzondering vormt op het recht van toegang, dan beveelt de Commissie aan dat men een alternatieve wijze van toegang tot de gegevens in overweging neemt. De Commissie zou zodoende op grond van voldoende gedetailleerde inlichtingen een onrechtstreekse toegang kunnen uitoefenen in naam van de aanvrager.

VII. VEILIGHEID VAN DE VERWERKING

De huidige ontwikkeling van numerieke opnametechnieken laat een manipulatie van de beelden toe die moeilijk denkbaar is in het kader van een analoge gegevensverwerking. Door opeenvolgende verwerkingen van de opname wordt het hier niet alleen eenvoudig om bestanden van gegevens samen te stellen, maar ook afgeleide informatiebestanden, waardoor a posteriori analyses en vergelijkingen kunnen gemaakt worden, alsook een analyse van een reeks beelden die behoren tot dezelfde opname of tot verschillende opnames.

Dergelijke mogelijkheden om beelden te manipuleren brengen risico's voort op vervalsing van de informatiegegevens, waaraan iedere verantwoordelijke voor de verwerking het hoofd moet bieden door de juistheid van de verwerkte gegevens na te zien en door alle gepaste veiligheidsmaatregelen te nemen¹⁵ (artikel 16).

Deze veiligheidsmaatregelen moeten eveneens strekken tot het voorkomen van elk ander risico op schending van de gegevens, zoals hun vervreemding, uitwissing, enz., alsmede elk ander risico op gebruik voor andere finaliteiten.

De Commissie acht het bovendien onontbeerlijk dat de wijze van opname en bewaring uitdrukkelijk gepreciseerd wordt, hetzij in de aangiftes van de verwerking van de beelden, hetzij in de wetgevende teksten die dergelijke verwerkingen invoeren, opdat zij zou beschikken over alle elementen die nuttig zijn voor haar beoordeling van de verwerking.

¹⁴ De hiertoe medegedeelde gegevens mogen natuurlijk niet gebruikt worden voor andere finaliteiten dan de toegang van de persoon tot zijn gegevens, noch langer dan noodzakelijk bewaard worden voor de uitoefening van het recht van toegang.

¹⁵ Zoals het encrypteren van de gegevens, toegang door middel van een paswoord, enz.

VIII. AANGIFTE VAN DE VERWERKING

De verwerking van persoonsgegevens onder de vorm van beelden moet voorafgaandelijk bij de Commissie worden aangegeven, met het oog op de opname ervan in het openbaar register van de geautomatiseerde verwerkingen.

De wet bepaalt dat de aangifte moet verricht worden voorafgaandelijk aan de ingebruikname van een verwerking van persoonsgegevens, op straffe van een geldboete van honderd tot honderdduizend frank, overeenkomstig artikel 39, 7° van de wet. Persoonsgegevens verwerken zonder de verwerking te hebben aangegeven (te gelegener tijd) is een strafbaar feit.

De aangifte moet verricht worden, of de gegevens nu al dan niet bewaard worden. Daar het al dan niet bewaren van de gegevens echter een belangrijk element is ten aanzien van het gevolg van de verwerking op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, zou deze informatie vermeld moeten worden in het kader van de aangifte.

Een vrijstelling van de aangifte werd voorzien in het kader van de niet-gewijzigde wet van 8 december 1992, voor wat betreft de opname van bezoekers in het kader van een toegangscontrole, vooropgesteld dat deze opname de strikte voorwaarden eerbiedigt inzake de kwaliteit van de verzamelde gegevens¹⁶. De door de wet van 11 december 1998 aangebrachte wijzigingen laten in artikel 17, §8 van de wet, de Koning de mogelijkheid om bepaalde verwerkingen vrij te stellen van de aangifteplicht. In die zin bewaart het voorontwerp van koninklijk besluit houdende uitvoering van de wet van 8 december 1992, zoals gewijzigd¹⁷, deze vrijstelling van aangifte van de in het kader van toegangscontroles verrichte verwerkingen van gegevens.

Tenslotte past het op te merken dat per (finaliteit van) verwerking aan de aangifteplicht voldaan moet worden, krachtens artikel 17 van de wet. Dit finaliteitscriterium¹⁸ hangt bijgevolg niet af van andere factoren zoals de eventuele territoriale organisatie van een onderneming of het aantal camera's dat in een onderneming geïnstalleerd is. Met andere woorden, men hoeft niet even veel keer te voldoen aan de aangifteplicht als er camera's geïnstalleerd zijn, maar wel even veel keer als er verschillende finaliteiten of verwerkingen zijn.

D. Conclusie

De ingebruikname van systemen van video-toezicht zou de hierboven opgenoemde beginselen moeten eerbiedigen. Bovendien zou ieder initiatief dat strekt tot het reglementeren van het video-toezicht rekening moeten houden met de in het kader van voorliggend advies uitgewerkte beginselen. De Commissie wenst geraadpleegd te worden inzake het opstellen van iedere normatieve tekst terzake, met inbegrip van de eventuele uitvoeringsbesluiten, die bijvoorbeeld zouden kunnen slaan op de toepassing van het video-toezicht in meer specifieke sectoren.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) M.- H. BOULANGER

(get.) P. THOMAS

¹⁶ Koninklijk besluit nr. 13 van 12 maart 1996, *B.S.*, 15 maart 1996.

¹⁷ De Commissie bracht op 8 maart 1999 over dit voorontwerp advies nr. 08/99 uit.

¹⁸ Cf. in dit opzicht het verslag Merckx-Van Goey, blz. 80 en advies nr. 10/92 van 20 augustus 1992 betreffende het wetsontwerp tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, zoals dit door de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd overgemaakt aan de Senaat.